

Prediking nav de doop van Manuel Dijkstra, op basis van Jer1, 4-10 en Mt 25, 14-30
Oude Lutherse Kerk ah Spui, Amsterdam, 9 nov 2014

Gemeente,

“...kom Schepper Geest, voltooi wat Gij begonnen zijt.”

Een doop als die van de kleine Manuel roept in ons altijd associaties op van goede, groeiende en toekomst-open perspectieven van leven. Zo veel is in dat kleine leven van Manuel nog onbepaald, - zo veel wegen staan open, - zo veel kansen, zo veel ervaringen nog te maken, - zo veel ontmoetingen met mensen nog te ondergaan - maar ook dat hoort bij het leven: - zo veel mogelijkheden dat het mis gaat, dat een leven eindigt op een dood spoor of in zichzelf raakt opgesloten...

Een doop, en elk begin van leven in nieuw en vernieuwend perspectief, kent altijd die dubbelheid van vreugde en, - als wij het toelaten om te voelen, hoe zeer wij aan elkaar gehecht zijn en raken -, ook de angst voor hoe het leven verder zal gaan.

Het is de typische situatie van ouders, en van een ieder die afgrondig en zonder iets van zichzelf terug te houden durft te leven en van een ander te houden...

Die dubbelheid van VERTROUWEN en ANGST is het ook, die in de beide teksten centraal staat, die vanochtend in onze dienst hebben geklonken.

Daar is allereerst de tekst van Jeremia, uit het roepingsverhaal van deze profeet, deze man van God. *“Ik ben te jong, te klein, te zwak, te weet ik wat... om iets met God te doen in mijn leven...!”* Dat is het spontane antwoord van Jeremia, toen hij door krijgt, dat God iets met zijn leven van doen heeft, of andersom: Dat zijn leven staat in het spoor van Gods verhaal. *“Nee, sla mij maar over... er zijn vast groteren en beteren te vinden die iets met en voor God kunnen betekenen...”* Het is het spontane antwoord van ieder mens, die werkelijk beseft en durft te geloven - dat God iets met hem of haar wil, in dit leven, - dat God zich aan ons verpandt, in de doop en de belofte van leven en levensbegeleiding, die daarin gestalte krijgen. Jeremia durft te blijven luisteren, en hoort dan de woorden die zijn leven zullen bepalen: *“Wees niet bang! Ik leg mijn woorden in je mond en ik zal je terzijde staan...! Want ons verhaal is niet vandaag pas begonnen; ik ken je al voordat jij ooit ontstond, in de buik van je moeder...”*

Profeet of geen profeet, deze toezegging geldt een ieder die met God op zijn of haar levensweg durft te gaan, en ze krijgt in de doop tastbare gestalte: Jij, mens, kiest niet, naar lang wikken en wegen, het geloof in God, en probeert dat dan zo goed mogelijk in te vullen.... Nee, jij, mens, bent al gekozen voordat jij er was. God is bij jou, en gaat met jou waarheen je weg ook leidt.

Dat heeft Jeremia mogen ervaren, ook in de donkerste en zwaarste momenten van zijn leven, toen het leek alsof er geen God meer bestond... geen sporen te zien in het zand...

God is bij je, en begeleidt en draagt je, in alle levensuitdagingen. Dat hebben wij vandaag ook de kleine Manuel toegesproken en toegedoopt. Ook zonder onderdompeling...

God heeft een nieuw begin gemaakt, maakt een nieuw begin met een ieder van ons, elke dag... Een geschenk waar niets voor terug hoeft te worden gegeven... niets dat moet, maar veel dat kan, vanuit die toezegging van leven en toekomst... Ook de gelijkenis van de talenten, of van het toevertrouwd geld, speelt met deze beelden en thema's. Het is een gelijkenis over het leven in Gods koninkrijk en over ons mensen, om te beginnen. En daar geldt, dat wij allereerst geschenken ontvangen, dat ons iets wordt toevertrouwd, zonder voorwaarden, zonder dat er eisen worden gesteld, gewoon, omdat wij zijn wie we zijn.

Wij krijgen iets toevertrouwd. De nieuwe vertaling maakt daar zomaar “geld” van, dat de man aan zijn dienaren toevertrouwt. Maar het woord dat daar staat wil eigenlijk veel meer zeggen: De man die op reis gaat geeft zijn vermogen, alles wat hij heeft te geven! En hij legt het in de handen van zijn mensen. Niet iedereen krijgt even veel van dat vermogen, maar precies

zoveel als hij of zij aankan. Gaven zijn het, geschenken! Talenten in de dubbele betekenis van het woord: Dat wat wij van Godswege meekrijgen, als geschenk in dit leven: Kostbaarheden van liefde en wijsheid, kracht en schoonheid, fantasie en muzikaliteit, intuïtie en analytisch vermogen, humor en relativiseringsvermogen, dans en kleur en woord en daadkracht... Een ieder naar wat hij of zij aankan.

En met die gaven mogen wij aan de slag in ons leven en op de weg van Gods koninkrijk: We mogen ze laten groeien en bloeien, tot vreugde van allen. We mogen ermee handel drijven, handelen in dit leven: Ik laat je iets voelen van mijn liefde, die jou doet gloeien van binnen en die je angst voor een ander doet overwinnen – en misschien ontvang ik dan iets van jouw wijsheid en voorzichtige wijze van omgaan met mensen. En de som van die handel is meer dat waar het om begonnen is...

De gelijkenis van de talenten, - van het omgaan met Gods geschenken, gaat over ons en over het leven, en over de durf, om het werkelijk te leven, en de schenker te eren doordat de geschenken zich als vanzelf vermeerderen: Meer liefde, meer wijsheid, meer kracht en schoonheid, die wij ontdekken in elkaar... En de wereld verandert daardoor, en de mensen. Dat is Gods wil, op weg naar zijn koninkrijk... Wij worden op weg gezet om daar zelf aan te bouwen, en we krijgen geschenken toevertrouwd, en tijd, veel tijd...

“Na lange tijd keerde de heer terug en vroeg rekenschap” Zo staat het in de tekst bij Mattheus. En dan wordt duidelijk, dat de vraag, of Gods toekomst gestalte kan krijgen en dat het koninkrijk kan groeien, voor een groot deel afhangt, van de wijze, hoe wij met het vertrouwen omgaan, dat in ons mensen is gesteld, van Godswege.

Durven wij de talenten, de gaven, de geschenken van God vrijelijk in te zetten, in het vertrouwen dat liefde liefde zal wekken en rechtvaardigheid rechtvaardigheid zal bevorderen en doen groeien... - of beschouwen wij de geschenken die wij hebben ontvangen, als voorwaardelijk bezit, - als iets dat twijfelachtig is: *“Het zou weleens kunnen, dat ons dit alles toch niet voorgoed is toevertrouwd...”*

Durven wij te vertrouwen in Gods uitdaging ten leven en zijn toezegging van *“Wees niet bang, Ik zal je terzijde staan...”* - of trekken wij ons terug op een benepen omgang met dit leven, en proberen wij kost wat kost vast te houden wat er is, wat we hebben, ons “bezit”, uit angst ervoor dat wij het zouden verliezen als wij het delen met anderen...?

Waar wij Gods gaven en talenten en Gods vertrouwen in ons wántrouwen, zo weet de gelijkenis te vertellen, daar zetten wij ons zelf gevangen. Daar verandert ons beeld van de God die geeft en toevertrouwt in het beeld van een God die vordert en eist en die bang maakt... en worden wijzelf klein en miezerig en stoppen onze talenten onder de grond... Onze eigen houding en durf om te vertrouwen of niet, is het, die van God een liefdevolle gever of een despoot kan maken.

Totdat het mooie beeld van *“de vogels aan de hemel, die zaaien niet en maaien niet, en vinden toch voldoende levensvoedsel...”* - het beeld dat wij kennen uit een ander gelijkenis, ... totdat dit mooie beeld verandert in het schrikbeeld van een God die enkel eist en vordert...

“Heer ik wist dat u streng bent... en dat u genadeloos terug vraagt wat u ons geeft...”

Maarten Luther heeft in zijn tijd en leven tegen dit Godsbeeld gestreden in zijn hartstochtelijk zoeken naar “een genadevolle God”, die mensen met het leven en talenten begiftigt, - om niet! Ja het opnieuw beklemtonen van de genadevolle God is de kern van het credo en van de reformatie...

Wie zich opsluit in een vorderend en eisend Godsbeeld, dat heeft Luther ervaren, - die draait in kringetjes om de eigen navel, - die wordt bang en banger, en verliest het uitzicht op de levensbelofte die elk mens in de is toegesproken, en in de doop is verbeeld en bekrachtigd.

Wie zich opsluit in zo'n Godsbeeld, die verliest alle oprechte glans die een mensenleven kan hebben, en wordt zelf vals en dof en koud en eenzaam...

Het is dan ook geen dreiging van Godswege, wat daar aan het einde van de gelijkenis wordt verwoordt (en wat ook op een ander moment bij andere gelijkenissen soms wordt toegevoegd). Het is geen dreiging van Godswege, maar menselijk goddelijk realisme, een beschrijving wat met mensen kan gebeuren die zichzelf verliezen in angst en wantrouwen. Dat beeld van de eenzame duisternis en het tandenknarsen: het stoelt op het inzicht, dat wij zichzelf begraaft en zijn Godegegeven talenten als bezit beschouwt, een bezit dat angstig moet worden verstopt voor anderen, - ... dat deze houding mensen eenzaam maakt en koud en donker...

De gelijkenis van de talenten is daarom een uitnodiging om vrijelijk te delen en uit te delen van de gaven die wij van God ontvangen, en ze daarbij en daardoor te vermeerderen:

Levensgaven, liefdesgaven...

Waar wij dat doen, daar zal blijken, dat ze meer, overvloedig meer vrucht dragen, en dat de wereld een plek wordt, waar mensen waardig kunnen leven met elkaar.

Waar dat gebeurt, daar gloort al iets van het geheim, dat wij met Kerstmis ieder jaar vieren:

Dat het licht van het leven juist daar geboren wordt, waar wij het het minst verwachten.

Op weg daarheen in de zondagen van Advent zingen wij straks liederen, als die oude hymne van "*O kom, o kom Immanuel...*", en Immanuel dat wil zeggen: God is met ons...

Wat een mooie naam toch, - Manuel!

AMEN